

Regionalpolitikk og regionråda si rolle etter
ny kommune- og fylkeskommuneinndeling.

Hva betyr samarbeid for å utvikle
regionen?

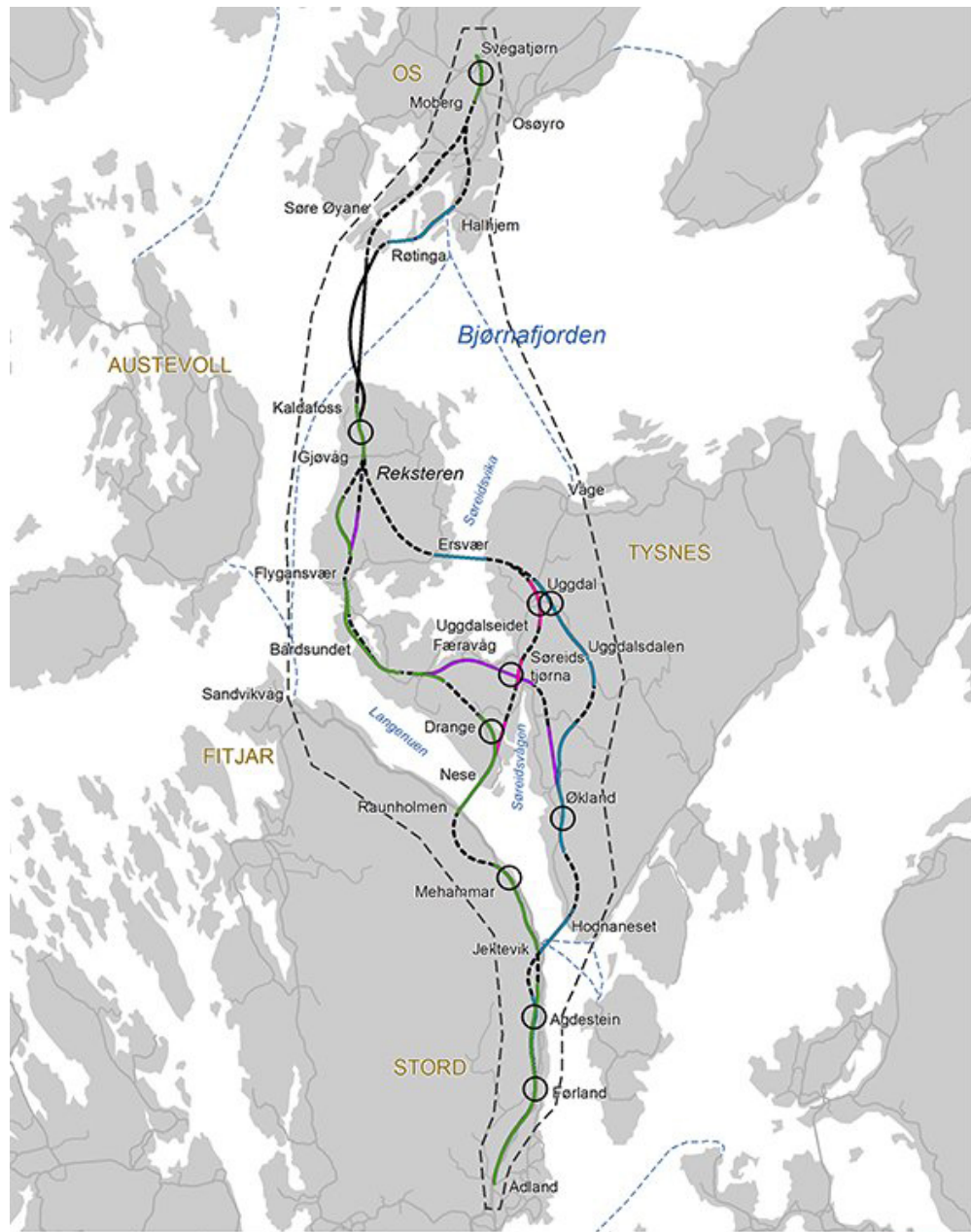
Jon P Knudsen

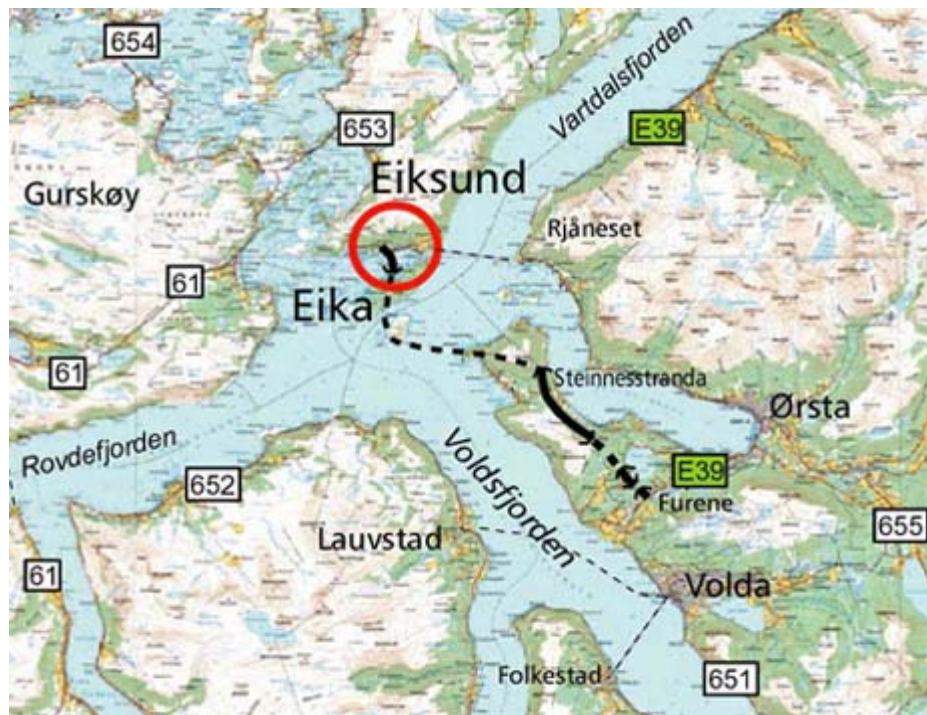
Balestrand 4.4.2022

Attraktive regioner – tre dimensjoner

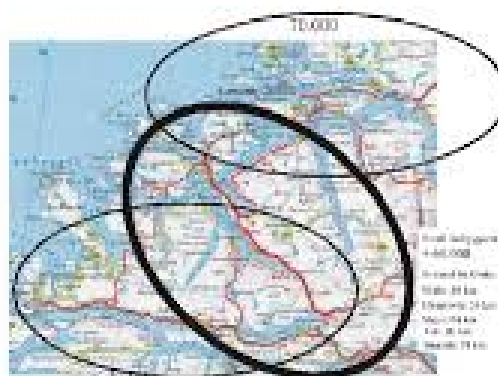
- Bostedsattraktivitet
- Næringsattraktivitet
- Besøksattraktivitet

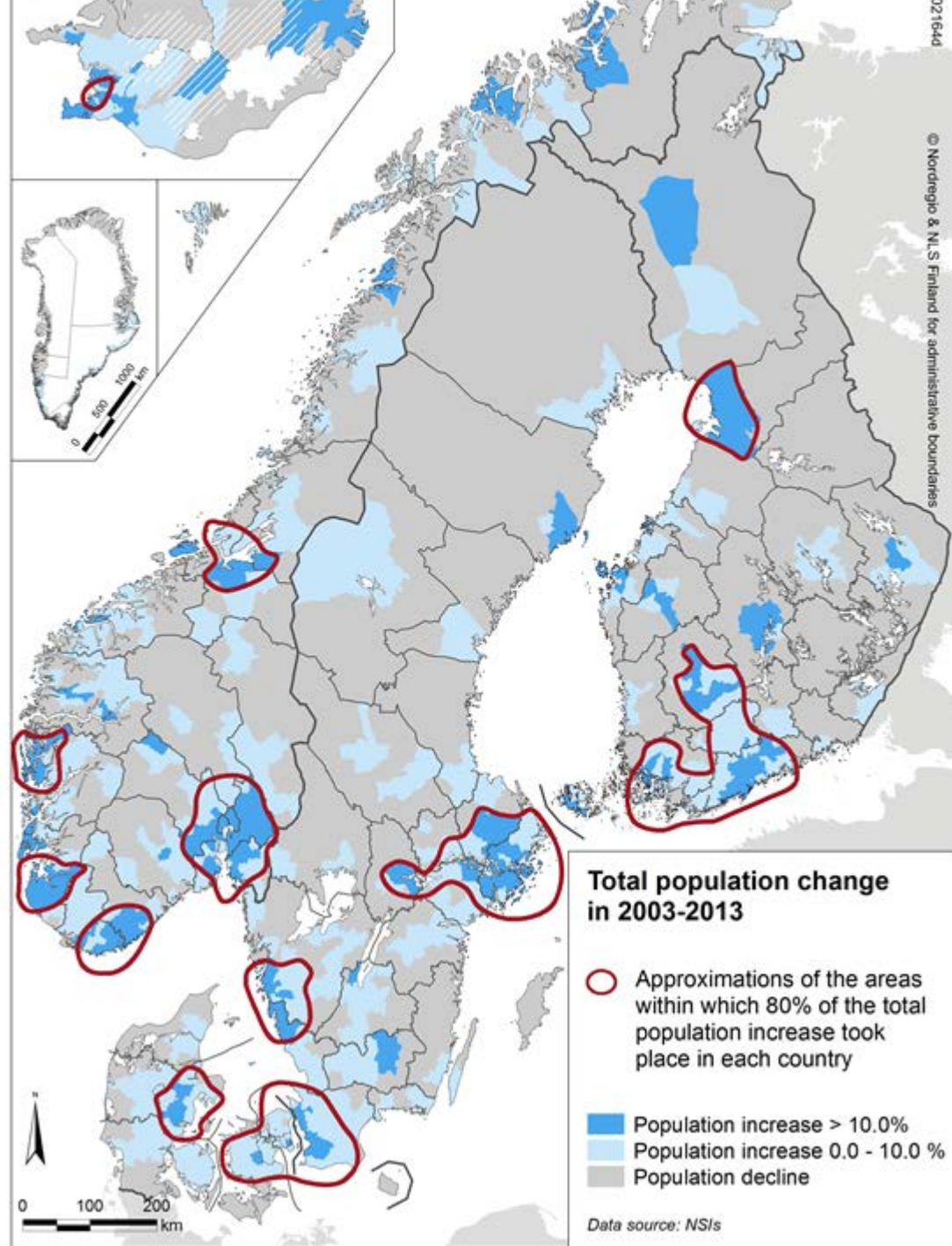
- Disse forsterker hverandre – særlig de to første faktorene
- Stor variasjon kommunene i mellom – mangfold gir muligheter
- Hva har vi?
- Hva mangler

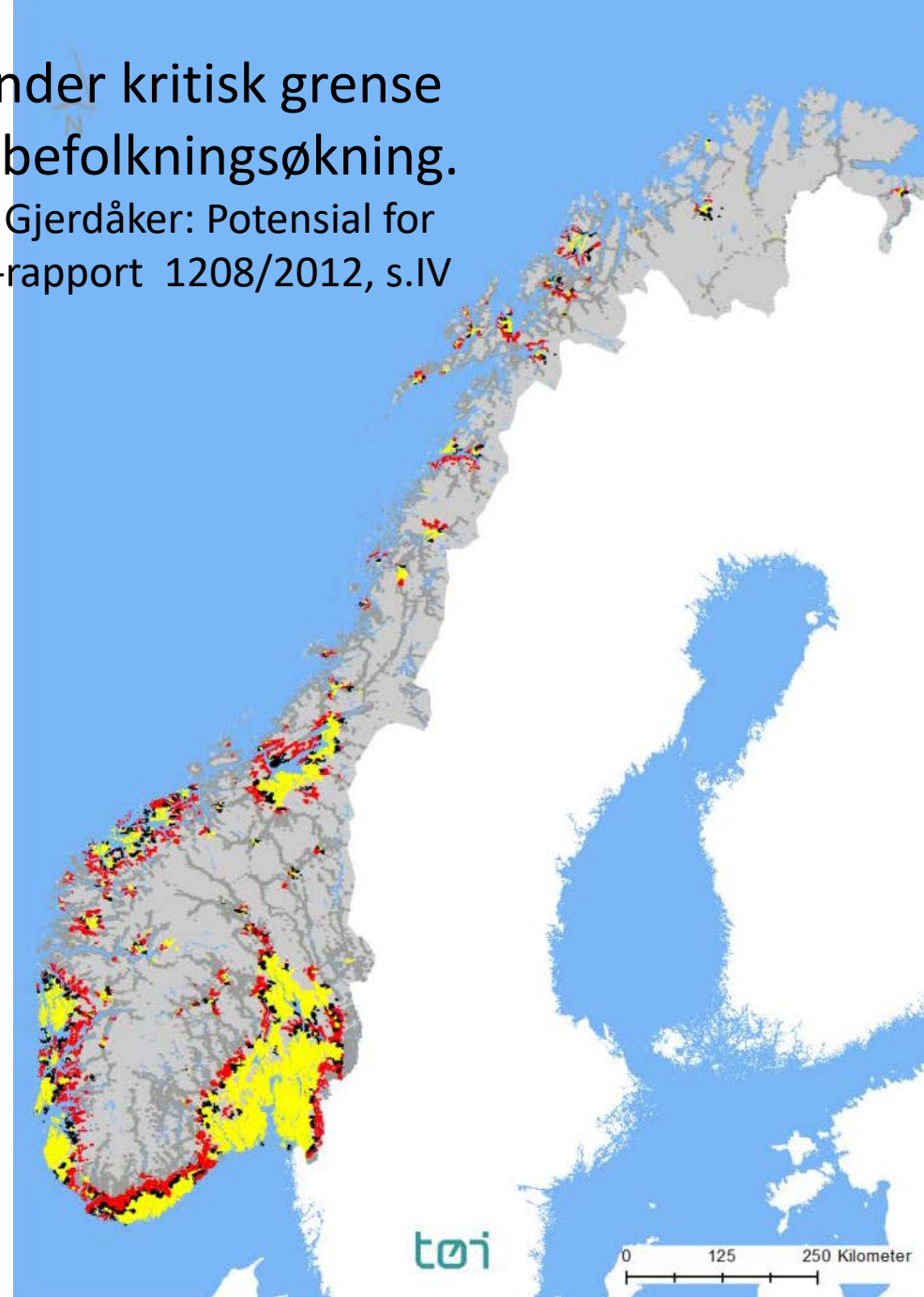
Bu- og arbeidsmarknader etter utbygginga av Eiksundsambandet og Kvlivsvegen:

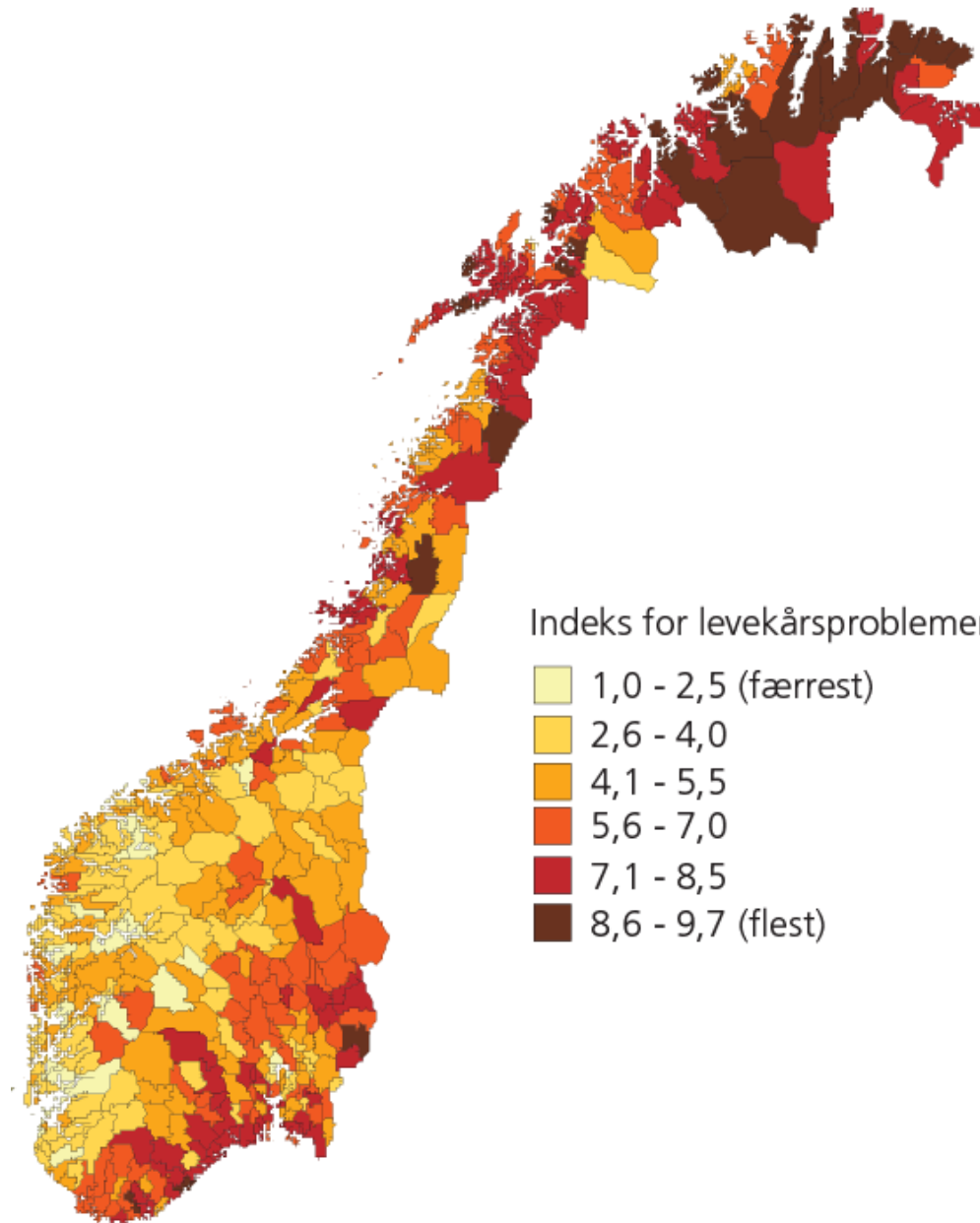

Områder over/under kritisk grense for potensial for befolkningsøkning.

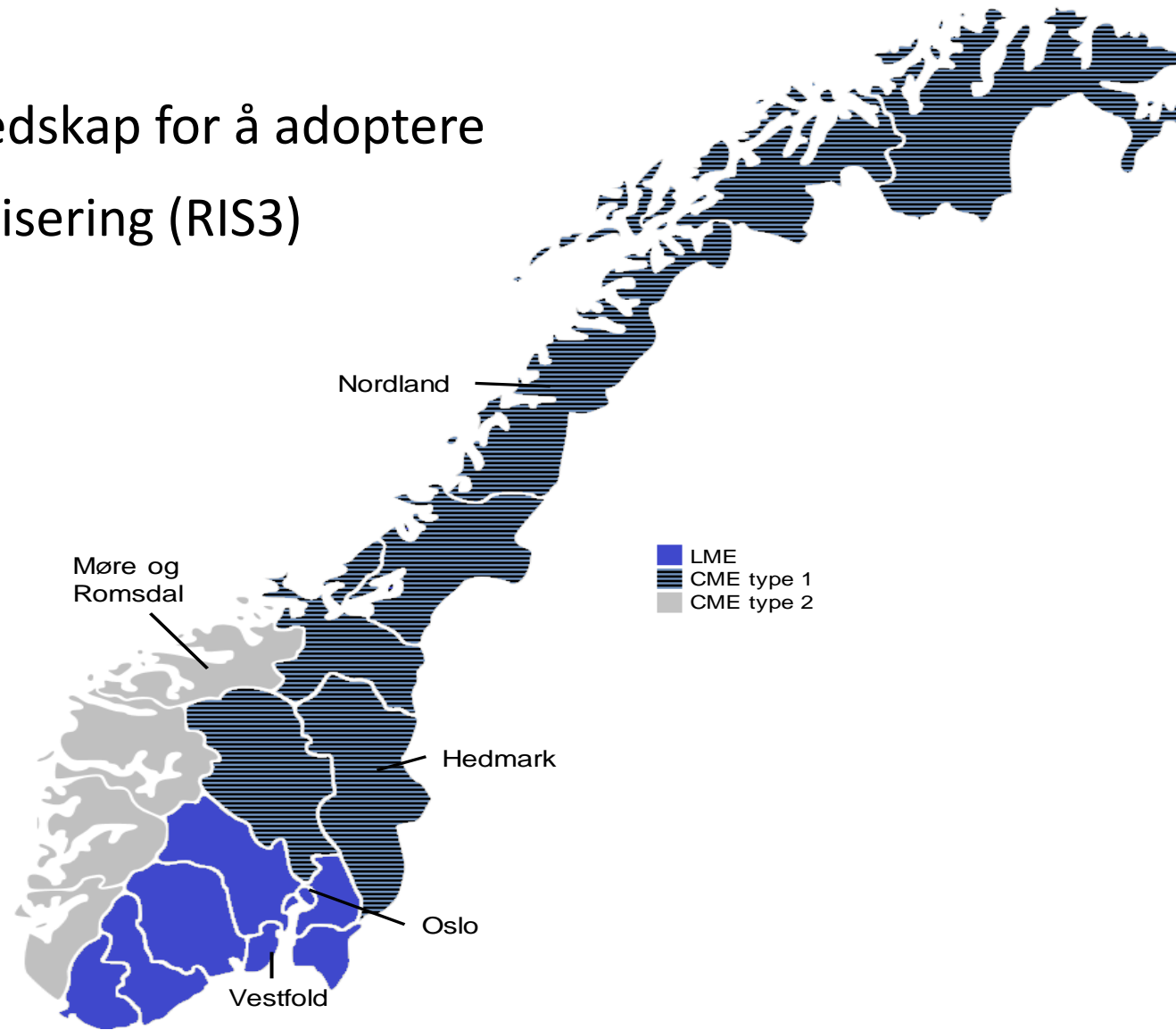
Kilde: Engebretsen og Gjerdåker: Potensial for
regionforstørring. TØI-rapport 1208/2012, s.IV

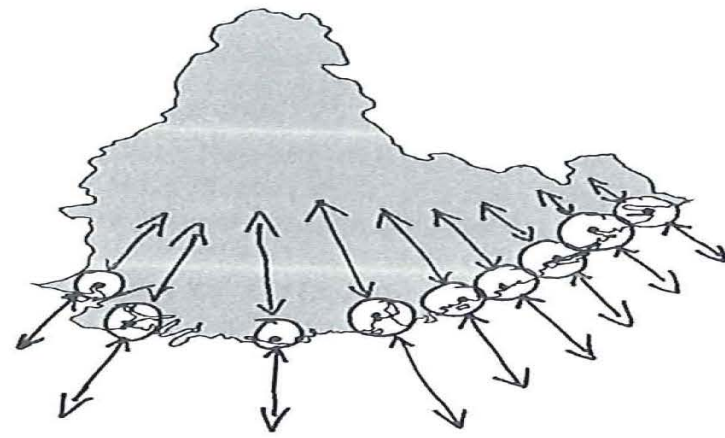
Indeks for levkårsproblemer i kommunene 2007

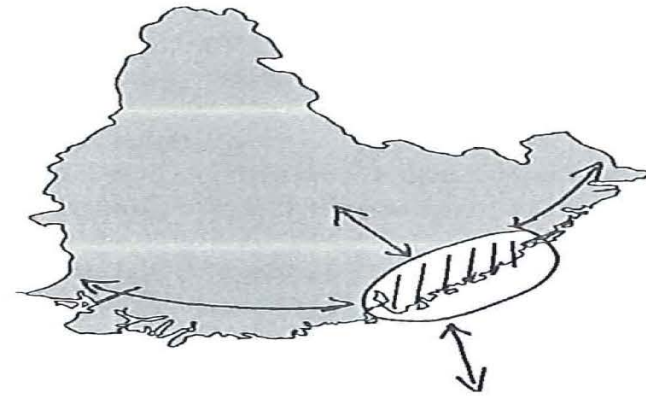
Regional beredskap for å adoptere Smart Spesialisering (RIS3)

Fra «Sørlandsbyen» til «Agderbyen» Kilde: Knudsen 2002

Figur 1 Sørlandsbyen som konseptuell modell

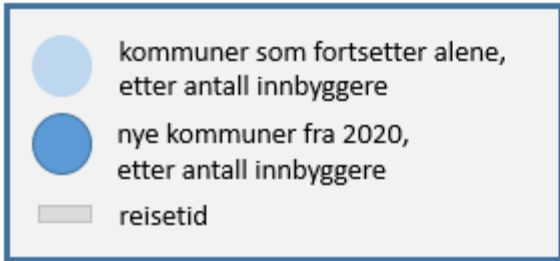
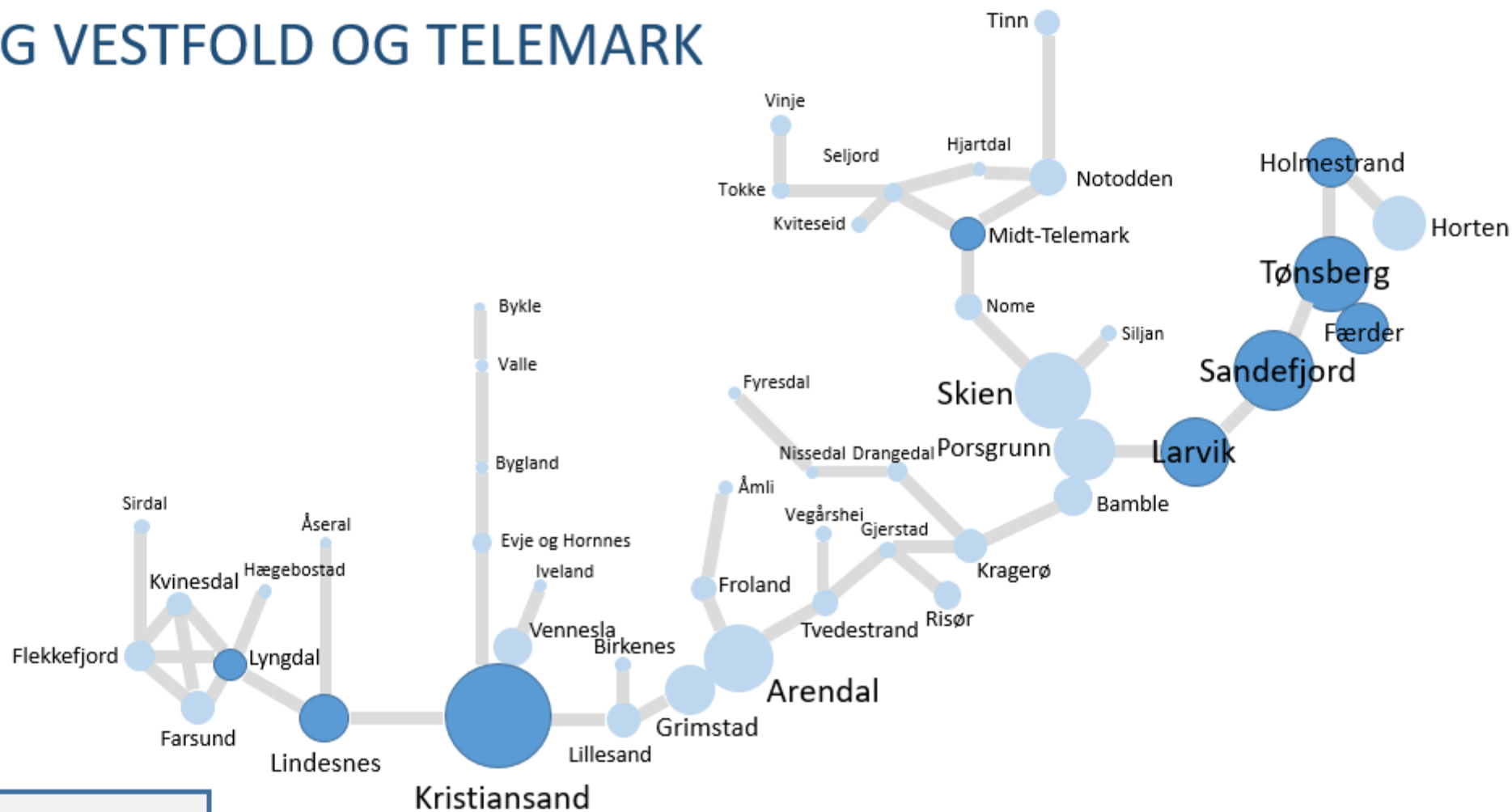

Figur 2 Agderbyen som konseptuell modell

Agderbyens kjerneområde

AGDER OG VESTFOLD OG TELEMAR

Fikk motorvei - gikk i revers

Einar Røsås, NHO frykter at motorveien til Tønsberg gjør at flere pendler ut av byen og at næringsutviklingen skjer andre steder.

(DN 3.1.2013)

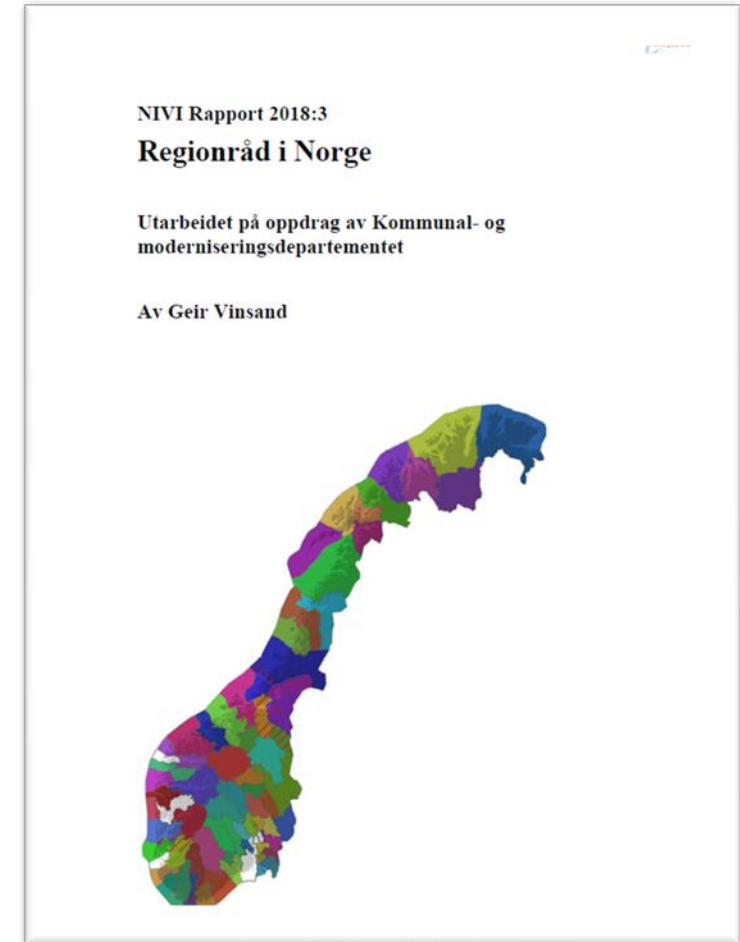
Politiske
regionråd -
mellom
dynamikk og
dynamitt

Foto: Helge Johnsen

Regionråd i Norge (NIVI-Rapport, 2018:3)

- 66 operative regionråd i Norge
- Store avvik fra bo- og arbeidsmarkedsinndelingen
- 95 % av kommunene deltar i regionråd
- De fleste regionråd videreføres som samarbeid både for tjenester og samfunnsutvikling
- Utviklingsrollen får høyere prioritet og er avgjørende for nyetablering
- Intern todeling av regionrådene – politikk og administrasjon

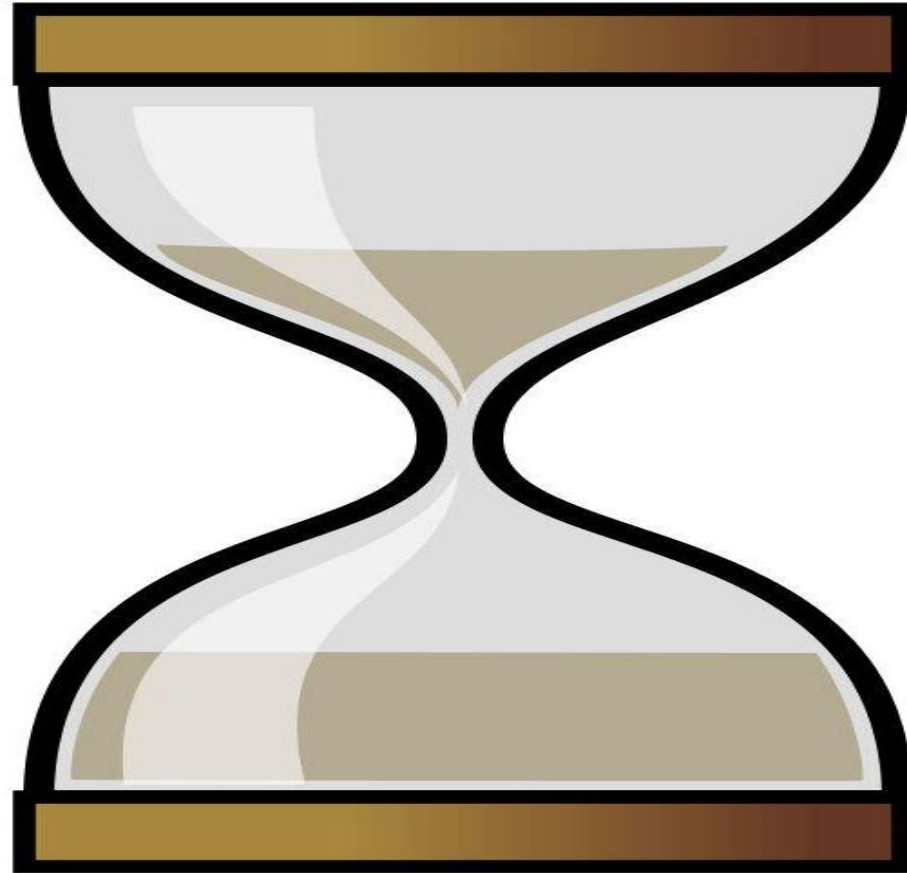
To reformer som ikke passer sammen, gir strekk i laget

- Kommunereformen
 - Ble bare delvis gjennomført
 - Førte til større internt sprik i kommunefeltet enn før
 - Generalistkommunen blir mer og mer problematisk
 - Frivillighet har styrt og vil styre prosessene framover
- Regionreformen
 - Geografien skaper problemer
 - Oppgaveoverføringen har haltet
 - Regionalisert veiadministrasjon kom inn som joker
 - Kontrollspennet har mange steder blitt farlig stort
 - **Gjelder Vestland**

Så, hvem har utviklerrollen ?

- Vi har en sterk stat i Norge – tradisjon tilbake til den første etterkrigstiden
- Skiftende regjeringer har – med ulik entusiasme – villet styrke fylkeskommunenes utviklerrolle
 - Storbyregionalismen som plan B
- Skiftende regjeringer har villet styrke kommunenes utviklerrolle
- De faktiske utviklingsbehovene presser nye, mer politisk pregede samarbeidsformer fram mellom kommuner og fylker
- Hvis summen av makt og innflytelse er konstant, hvordan går dette opp?

Den (stats-)kontrollerte
regionalismen

Er svaret regionråd?

- Fordi kommune- og regionreformen ikke passer helt til hverandre
- Fordi dagpendlingsområdet ofte krever integrerte løsninger på tvers av gamle og nye kommunegrenser
- Staten har lansert prosjekt «statens hus»
- Lokale aktører bygger co-work-arenaer
- Fordi kommunene fortsatt vil ha fysisk planmonopol (i alle fall tilnærmet), må det finnes arenaer for koordinering opp mot andre samfunnsarenaer der det planlegges på høyere geografisk nivå. **Dette er et særlig problem på Vestlandet**
- De nye fylkeskommunene (og statsforvalterne) trenger 'mellomledere' – ikke minst for de oppgavene som ligger til regional myndighet
 - Næring og innovasjon
 - Videregående utdanning + fagskoleutdanningene

Hva gjør vi nu, lille du?

- Utviklerrollen kan defineres og beskrives, men den er i bunn og grunn fri
 - Kommuneloven skiller mellom politiske samarbeid og tjenestesamarbeid
- Makt er ofte noe man tar, ikke får
- Vi står over for et spill der evne til initiativ, faktisk legitimitet og ressurser til å sette beslutninger igjennom vil avgjøre
- De fleste politikere er kommunalister – ikke regionalister
- Dette gjelder for alle riksdekkende politiske partier
- Nye tider krever fleksible interkommunale løsninger

Ti steg for godt samarbeid!

Den vestlandske nettverkssamfunnet – den hierarkiske egalitarismen som ressurs

- Kulturelt
 - De lesende bøndene (Jostein Fet, Arne Apelsest)
 - Målreisinga – den regionale markør
 - Den vestlandske bygdeskolen som (miskjent) suksess
 - Lekmannsmodellen – nettverk som uformell praksis – og bygdehovdingen som aktør
- Levekårene
 - Gode levekår som 'uforklarlig' fenomen (Jon Ivar Elstad)
- Den vestlandske bygdeindustrialiseringen
 - Generelt (Olav Wicken)
 - Fra bygdesmier til robotisering (Lars Gaute Jøssang)
 - Nyere lokalsamfunnsmodeller (Peter Sjøholt, Arnt Fløysand, Bjørn T. Asheim, Loet Leydesdorff m.m.fl.)

Mellom motstandsregionalisme og utviklingsoptimisme

«Ennå har det ikke kommet en mønsterplan som ikke er forenlig med min måte å undervise på.» (Lærer, anonym, Vestlandet)

Men, pass på! Unngå
Stavern-syndromet – eller
danske tilstander.
Kommunen er også arena
og fellesskap

